

บทที่ 5

กรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

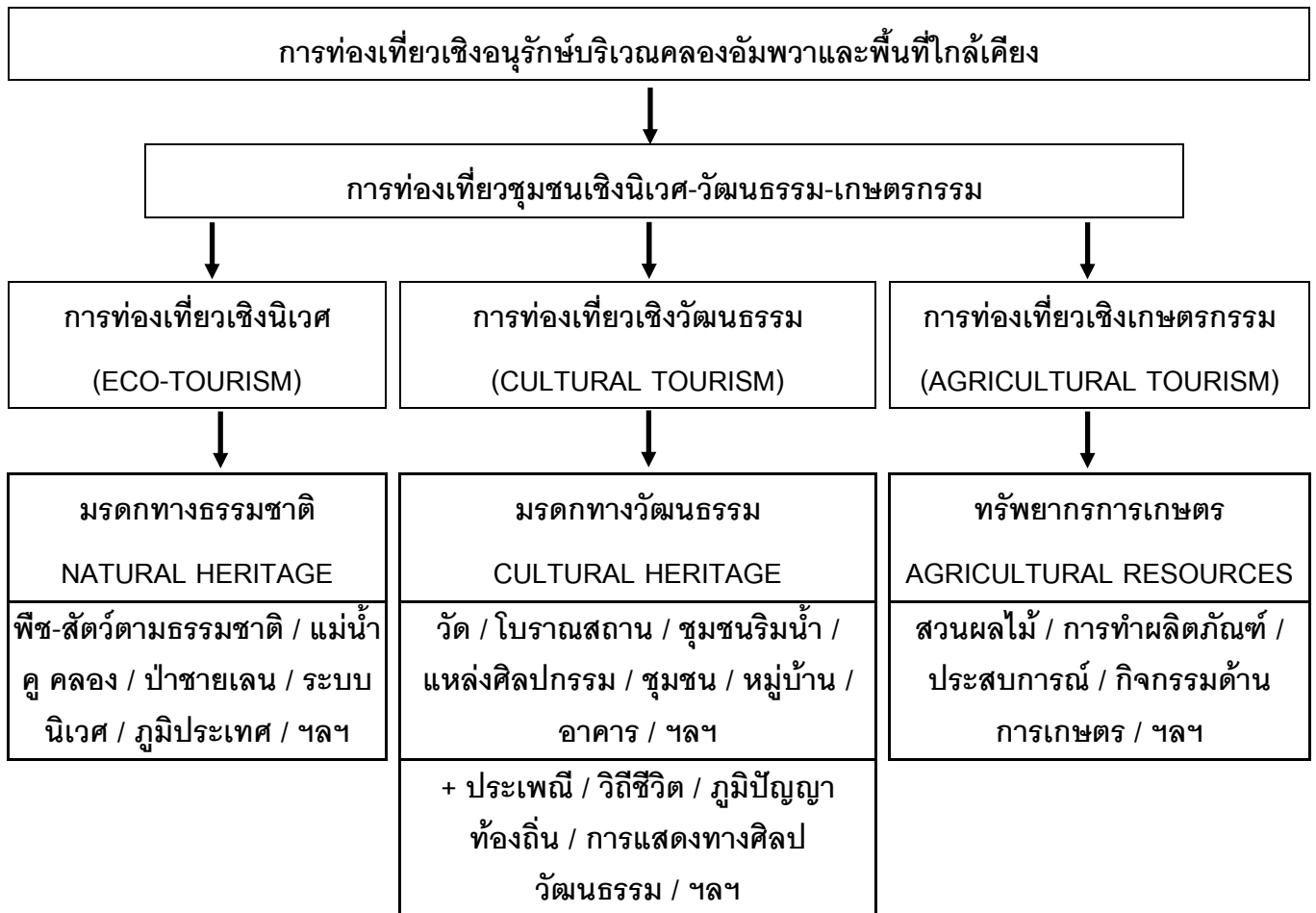
5.1 ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

อัมพวาเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามสืบทอดมาแต่โบราณ อีกทั้งยังเป็นเมืองต้นวงศ์ราชินีกุล จึงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถานและแหล่งศิลปกรรมอยู่มากมาย ทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและเกษตรกรรมที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง จึงมีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว สามารถพัฒนาและส่งเสริมเพื่อสร้างรายได้และกระจายผลตอบแทนทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

การท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับอัมพวา ได้แก่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งใช้รูปแบบการพัฒนาของการท่องเที่ยวชุมชน คือ ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การทำ ร่วมกันดูแลรับผิดชอบ และร่วมรับผลตอบแทน ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นก็มีส่วนช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของชุมชน ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวบริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่มรดกทางธรรมชาติในพื้นที่ ประกอบด้วย พืช-สัตว์ตามธรรมชาติ แม่น้ำ คู คลอง ป่าชายเลน ระบบนิเวศ สภาพภูมิประเทศ ฯลฯ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่มากมายในพื้นที่ ประกอบด้วย วัด โบราณสถาน ชุมชนริมน้ำ ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ได้แก่ทรัพยากรด้านการเกษตรกรรมในพื้นที่ ประกอบด้วย สวนผลไม้ การทำผลิตภัณฑ์ กิจกรรมด้านการเกษตร ฯลฯ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณคลองอัมพวา และพื้นที่ใกล้เคียง สามารถใช้ความได้เปรียบของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายมาเป็นจุดขาย โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของพื้นที่

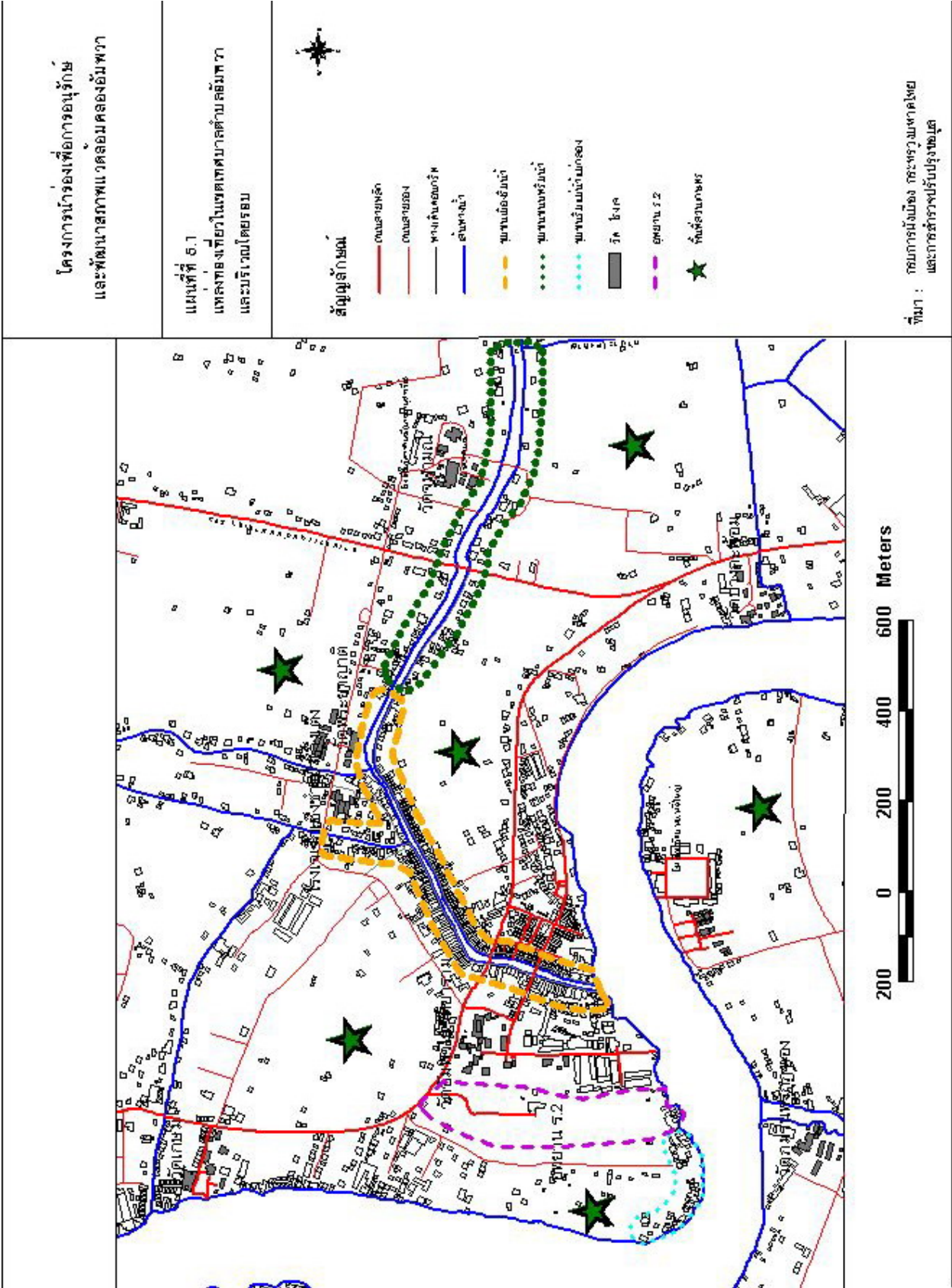
แผนภูมิที่ 5.1 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

ตารางที่ 5.1 แสดงการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เบื้องต้นบริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

ทรัพยากร	แหล่งท่องเที่ยว	ศักยภาพ
มรดกทางวัฒนธรรม	☐ อุทยาน ร.2 ☐ ชุมชนริมคลองอัมพวา/วิถีชีวิตริมคลอง ☐ วัดอัมพวันเจติยาราม ☐ วัดกุฎีกรูททอง ☐ วัดจุฬามณี ☐ วัดบางกะพ้อม ☐ วัดพระยาญาติ ☐ วัดบางแคน้อย ☐ วัดอินทราราม ☐ วัดเขายี่สาร ☐ วัดพวงมาลัย ☐ วัดประดู่ ☐ วัดดาวดึงษ์ ☐ วัดบางแคใหญ่ ☐ วัดบางกุ้ง ☐ วัดบ้านแหลม ☐ วัดท้องคุ้ง ☐ ตลาดน้ำท่าคา ☐ ปีนสุพรรณเบญจรงค์ ☐ หัตถกรรมว่าวไทย ตำบลบางนางลี่ ☐ หัตถกรรมจักสานจากก้านมะพร้าว ซอ มะพร้าว ตำบลบางช้าง ☐ หัตถกรรมบ้านทรงไทยจิว ตำบลบางช้าง ☐ หัตถกรรมผ้าฝ้ายมัดย้อม ตำบลยี่สาร ☐ การทำขนมไทย ตำบลบางช้าง ☐ บ้านแมวไทย	ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพต่ำ ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ ศักยภาพต่ำ ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพต่ำ ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ ศักยภาพปานกลาง

ตารางที่ 5.1 แสดงการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เบื้องต้นบริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง (ต่อ)

ทรัพยากร	แหล่งท่องเที่ยว	ศักยภาพ
มรดกทางวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> ❑ ชี้อภินิหารชาวมะขาม/ชุมชน/วิถีชีวิต ❑ การแสดงดนตรีไทย/หุ่นกระบอก ❑ เทศกาล/ประเพณีท้องถิ่น (กินเจ สลากภัตร ฯลฯ) 	ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง
มรดกทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ❑ โฮมสเตย์บริเวณปลายโพรงพาง ❑ โฮมสเตย์บริเวณคลองแควอ้อม ❑ ล่องแม่น้ำแม่กลองชมหิ่งห้อย ❑ ตกปลา/ตกกุ้ง ❑ ศึกษาธรรมชาติ/ระบบนิเวศ ❑ ชี้อภินิหารชาวมะขาม 	ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง
ทรัพยากรการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> ❑ เตาตาล-สวนมะพร้าว ❑ สวนลิ้นจี่ ❑ สวนส้มโอ ❑ การเลี้ยงปลาในกระชัง ❑ ค่ายเกษตรกรรม ❑ การเผาถ่าน-ป่าโกงกาง ❑ การชี้อภินิหารชาวมะขาม 	ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพต่ำ ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง ศักยภาพปานกลาง

5.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

แผนภูมิที่ 5.2 แสดงกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเป็นการพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนที่ประชาชนในท้องถิ่นร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันบริหารจัดการ เพื่อให้รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวตกอยู่กับท้องถิ่นและกระจายไปในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง รวมทั้งสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้จะเน้นการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำควบคู่กันไป

ในส่วนของทรัพยากรการท่องเที่ยวเน้นการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ และการเกษตรกรรม ให้เต็มประสิทธิภาพ โดยจัดรูปแบบการท่องเที่ยวหลักเป็น 3 รูปแบบ ตามกลุ่มของทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ

- การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งเน้นมรดกทางวัฒนธรรม เช่น วัดวาอาราม อุทยาน ร. 2 ชุมชนริมน้ำ การแสดงดนตรีไทย หุ่นกระบอก ประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำ
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเน้นการพักผ่อนแบบโฮมสเตย์ การชมหิ่งห้อย การล่องเรือชมธรรมชาติ การตกปลา-ตกกุ้ง ขี่จักรยานชมธรรมชาติ ตลอดจนการศึกษาระบบนิเวศแม่น้ำลำคลอง
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเน้นงานเทศกาลผลไม้ต่างๆ การชมสวนผลไม้ การทำน้ำตาลมะพร้าว การเผาถ่าน การจักสานและหัตถกรรมจากผลิตภัณฑ์การเกษตร การขี่จักรยานชมสวน และค่ายเกษตรกรรม

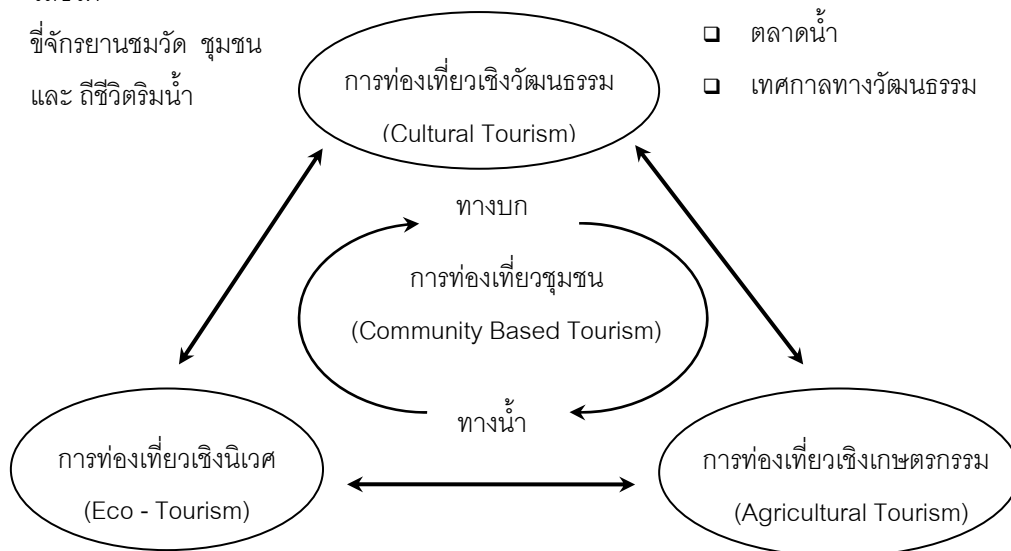
รูปแบบการท่องเที่ยวหลักทั้ง 3 แบบ สามารถนำมาผสมผสานกันให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวอื่นได้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการของนักท่องเที่ยว ความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวของอัมพวา ขึ้นอยู่กับการสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของอัมพวาให้มีความโดดเด่นและแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆโดยรอบ ไม่ลอกเลียนรูปแบบการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยวทั่วไปที่มีกลไกเลียนต่อๆกันจนทำให้แหล่งท่องเที่ยวเหมือนกันไปหมด ขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่น ซึ่งผลที่สุดย่อมนำไปสู่ความเบื่อหน่ายและเสื่อมความนิยมของนักท่องเที่ยว

เอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของอัมพวาคือความเป็นเมืองต้นวงศ์ราชินีกุล ดินแดนแห่งศิลป์ ดินแดนแห่งวัฒนธรรม ดินแดนแห่งแม่น้ำ คู คลอง ชุมชนริมน้ำและวิถีชีวิตริมน้ำ สวนผลไม้ หิ่งห้อย ฯลฯ ซึ่งไม่อาจหาได้พื้นที่อื่น ซึ่งเป็นจุดขายที่สำคัญที่สุด การท่องเที่ยวฐานชุมชนของอัมพวาสามารถช่วย

สร้างภาพลักษณ์ของความสามัคคีและร่วมมือร่วมใจกันของคนในชุมชน สินค้าและของที่ระลึกควรเน้นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นเป็นหลัก ควรสร้างประสบการณ์และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยอัธยาศัยไมตรีของคนในท้องถิ่น ที่สำคัญที่สุด การท่องเที่ยวของอัมพวาต้องสอดคล้องและสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ และการเกษตรกรรมที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่

- ❑ วัดวาอาราม
- ❑ อุทยาน ร. 2
- ❑ ชุมชนริมน้ำ
- ❑ ประเพณี
- ❑ วิถีชีวิต
- ❑ ซี่จักยานชมวัด ชุมชน และ ถิ่นชีวิตริมน้ำ

- ❑ ดนตรีไทย
- ❑ หุ่นกระบोक
- ❑ ล่องเรือชมชุมชน
- ❑ ศูนย์ท่องเที่ยว
- ❑ ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น/พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
- ❑ ตลาดน้ำ
- ❑ เทศกาลทางวัฒนธรรม

- ❑ Home Stay
- ❑ ชมหิ่งห้อย
- ❑ ให้อาหารปลา
- ❑ ล่องเรือชมธรรมชาติ
- ❑ ตกปลา / กุ้ง
- ❑ พายเรือเล่น
- ❑ ซี่จักยานชมธรรมชาติ
- ❑ ศึกษาระบบนิเวศ/ปายาเลน

- ❑ เทศกาลผลไม้
- ❑ สวนผลไม้
- ❑ การเลี้ยงปลาในร่องสวน
- ❑ การเลี้ยงปลาในกระชัง
- ❑ การทำน้ำตาลมะพร้าว
- ❑ การเผาถ่าน
- ❑ การจักสาน / หัตถกรรม
- ❑ ค่ายเกษตรกรรม
- ❑ ซี่จักยานในสวน

แผนภูมิที่ 5.2 กรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

5.2.1 แนวทางการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวบริเวณคลองอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง

แม้ว่าอัมพวาจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาอยู่เพียงไม่กี่แห่ง แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาและหลายแห่งอยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรม เช่น ชุมชนริมคลองอัมพวา ซึ่งอาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่าที่ขาดการบำรุงรักษา ทางเดินเท้าขาดการจัดระเบียบ สภาพแวดล้อมของวัดโดยทั่วไปเสื่อมโทรม ขาดความร่วมมือและภูมิทัศน์ที่สวยงาม จิตรกรรมฝาผนังวัดบางแคใหญ่เริ่มลบเลือน ตลาดน้ำอัมพวาซึ่งเคยเป็นตลาดน้ำที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ปัจจุบันสูญหายไปเนื่องจากปัญหาน้ำในคลองมีน้อย เครือข่ายคลองถูกทำลายและการพัฒนาระบบถนน ฯลฯ จึงควรมีการปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้โดยดำเนินการดังนี้

- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณะปรับปรุงโบราณสถานที่ย่อยโทรม
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของวัดต่างๆให้ร่มรื่นและสวยงาม โดยเน้นการใช้พืชพันธุ์ท้องถิ่น
- ฟื้นฟูปันตลาดน้ำอัมพวา โดยเน้นเอกลักษณ์ของตลาดน้ำที่สอดคล้องกับชุมชนและวิถีชีวิตริมน้ำ สินค้าที่ขายในเรือควรเป็นผลิตผลจากสวน งานหัตถกรรมท้องถิ่น อาหารสด อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป ขนมหวาน ก๋วยเตี๋ยวเรือ ฯลฯ ไม่ควรนำสินค้าที่ปกติขายอยู่บนบกไปขายในเรือ สนับสนุนให้มีร้านค้าริมน้ำสองฝั่งคลอง โดยจัดบรรยากาศให้เป็นแบบดั้งเดิมเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตลาดน้ำและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ในกรณีที่มีการจัดสร้างประตูน้ำคลองอัมพวา การฟื้นฟูปันตลาดน้ำสามารถทำได้ค่อนข้างง่ายเนื่องจากสามารถเก็บกักน้ำในช่วงเวลาที่ต้องการจัดกิจกรรมตลาดน้ำ โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดหรือช่วงเทศกาลต่างๆ การโปรโมทและทำตลาดจึงค่อนข้างง่าย ในกรณีที่ไม่มี การจัดสร้างประตูน้ำ การฟื้นฟูปันตลาดน้ำทำได้ค่อนข้างยากแต่ก็ยังสามารถทำได้ โดยต้องใช้ความอดทน ความพยายามและความร่วมมือร่วมใจของคนในท้องถิ่น ในการจัดกิจกรรมตลาดน้ำจนเกิดการ “ติดตลาด” ที่แท้จริง การจัดกิจกรรมตลาดน้ำจะคล้ายกับตลาดน้ำท่าคา คือจัดเฉพาะในวันที่มีน้ำในคลองมาก ทั้งนี้ จะต้องมีการจัดทำปฏิทินตลาดน้ำในรอบปี เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว โดยอาจจัดสัปดาห์หรือเวลากับตลาดน้ำท่าคาก็ได้
- รณรงค์และสนับสนุนให้เจ้าของอาคารบ้านเรือนริมน้ำปรับปรุงซ่อมแซมอาคารที่ย่อยโทรมให้กลับสู่สภาพดี และให้มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนปรับปรุงบันไดทำน้ำให้มั่นคงแข็งแรง
- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการระยะยาว เพื่อย้ายเสาไฟฟ้า สายไฟฟ้า และสายโทรศัพท์ริมคลองไปอยู่ด้านหลังอาคารริมน้ำ เพื่อสร้างบรรยากาศ

ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสวยงามให้แก่คลองอัมพวา ซึ่งจะส่งผลต่อความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

- กรณีที่มีการจัดสร้างประตูน้ำคลองอัมพวา ควรจัดให้บริเวณหน้าวัดพระยาญาติและวัดจุฬามณี เป็นอุทยานมัจฉา ซึ่งเป็นเขตอภัยทานและแหล่งเพาะพันธุ์ปลา

5.2.1.1 การจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว

เพื่อเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ต้องการสมบูรณ์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ บริเวณคลองอัมพวา และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งเป็นศูนย์ประสานงานกับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จึงควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการท่องเที่ยวขึ้น บริเวณที่เหมาะสมที่สุดได้แก่บริเวณแถวริมน้ำ ในความดูแลของมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งมีอยู่ประมาณ 10 คูหา เทศบาลตำบลอัมพวาควรประสานงานกับมูลนิธิเพื่อขอใช้พื้นที่ประมาณ 3 คูหา เพื่อจัดทำเป็นศูนย์บริการการท่องเที่ยวอัมพวา และปรับปรุงพื้นที่ว่างด้านหลังเรือนแถวเป็นลานอเนกประสงค์ของชุมชนที่สามารถใช้จัดรถยนต์และรถจักรยานของนักท่องเที่ยวได้

ภายในศูนย์บริการการท่องเที่ยว ควรจัดให้มีแผ่นพับ นามบัตร และเอกสารข้อมูลต่างๆ สำหรับแจกนักท่องเที่ยว มีหนังสือและโปสการ์ดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียง จำหน่าย มีการให้บริการจองห้องพัก เช่าเรือ เช่าจักรยาน มีคูปองส่วนลดสินค้าและบริการต่างๆ มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แหล่งซื้อขายของที่ระลึก แคตตาล็อกสินค้าและของที่ระลึก นอกจากนี้ควรมีบอร์ดนิทรรศการแนะนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การตั้งถิ่นฐาน มรดกทางวัฒนธรรม มรดกทางธรรมชาติ วิถีชีวิต และข้อมูลเกี่ยวกับอัมพวาและแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่

5.2.1.2 การจัดตั้งศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น/พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นของอัมพวาเริ่มสูญหาย ขาดการเอาใจใส่และการสืบทอด เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตในอดีตไม่ได้รับการเก็บรักษา งานศิลปหัตถกรรม สูตรการทำอาหารและขนมหวานต่างๆ ในท้องถิ่นซึ่งมีอยู่มากมายกระจัดกระจายและสูญหาย ไม่ได้มีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ จึงควรมีการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลิตผลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของอัมพวา แล้วจัดตั้งเป็นศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ เข้าใจ และเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และสืบทอดภูมิปัญญาดังกล่าวไปยังคนรุ่นต่อไป รวมทั้งรังสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้นจากภูมิปัญญาของตนเพื่อเป็นมรดกให้ลูกหลานในอนาคต

ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอัมพวาหรือพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอัมพวา ควรจัดตั้งอยู่ในบริเวณวัดอัมพวันเจติยารามหรือบริเวณโรงเรียนที่อยู่ติดกัน โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของวัดและโรงเรียน และการ

สนับสนุนงบประมาณเบื้องต้นจากเทศบาลตำบลอัมพวา อบต. ไกล่เคียง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับท้องถิ่น ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ในระยะยาว เมื่อรวบรวมข้อมูลและผลงานต่างๆมาพอจึงค่อยขยายขยายหาที่จัดสร้างศูนย์หรือพิพิธภัณฑ์ที่ถาวรในบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอัมพวาต่อไป

5.2.1.3 การจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายผู้ประกอบการ

ปัจจุบันมีกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ค่อนข้างน้อย และยังไม่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย การดำเนินธุรกิจยังไม่มีมาตรฐานที่เป็นสากล ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบธุรกิจ รายได้จากการท่องเที่ยวยังมีอยู่น้อยและกระจายไม่ทั่วถึง การจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการเพิ่มและเชื่อมโยงกันเข้าเป็นเครือข่าย จะช่วยให้การดำเนินธุรกิจมีมาตรฐานและไม่แข่งขันตัดราคากัน สามารถประชาสัมพันธ์และขยายตลาดได้ง่าย บริการต่างๆ ได้มาตรฐาน และสามารถควบคุมผลกระทบทางลบจากการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ กลุ่มต่างๆ ที่อาจตั้งเพิ่มขึ้น ได้แก่

- กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- กลุ่มโฮมสเตย์ใหม่ๆ
- กลุ่มผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
- กลุ่มให้เช่าพาหนะ ฯลฯ

กลุ่มทั้งหมดนี้ควรเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวของอัมพวา ร่วมกันกำหนดทิศทางการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวฐานชุมชน จัดและเข้าร่วมการฝึกอบรมต่างๆ ที่จำเป็น ร่วมมือกันในการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ การควบคุมผลกระทบทางลบของการท่องเที่ยว การจัดการของเสียและขยะ ฯลฯ

5.2.1.4 การจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว

ปัจจุบันประชาชนในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ และทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยังมีอยู่น้อยไม่เพียงพอ บุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังขาดทักษะในการให้บริการ โดยเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวฐานชุมชนนั้น เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ซึ่งสมควรดำเนินการดังนี้

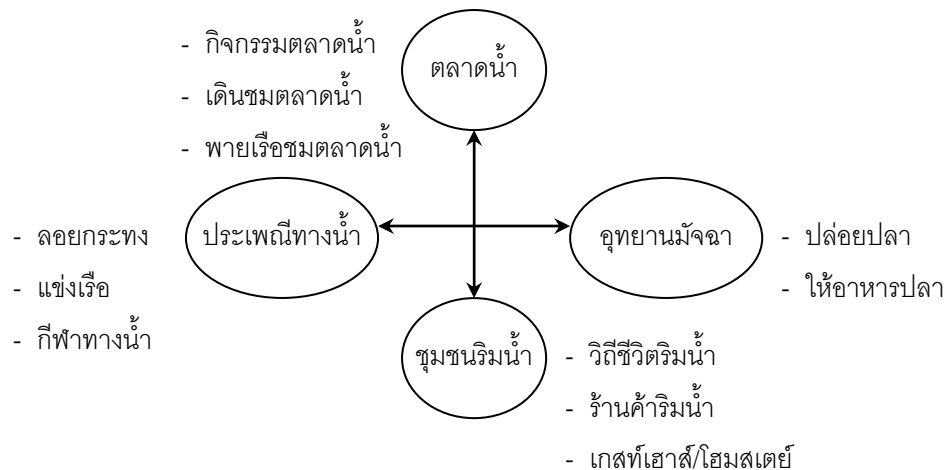
- จัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม การรวมกลุ่ม สหกรณ์ ฯลฯ
- จัดโครงการฝึกอบรมและแนะนำการทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น การทำโฮมสเตย์ เกสต์เฮาส์ ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง ฯลฯ

- จัดโครงการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
- จัดโครงการพัฒนาทักษะและฝีมือ ในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และการประดิษฐ์ของใช้รับรองนักท่องเที่ยว และของที่ระลึกรูปแบบใหม่ๆ โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น

5.2.1.5 การอนุรักษ์และฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ปัจจุบันกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของอัมพวา ยังคงเหลืออยู่มากพอสมควร โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีไทย การเชิดหุ่นกระบอก ประเพณีกินเจ ฯลฯ แต่มีกิจกรรมและประเพณีที่สูญหายไปมากขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับน้ำ เช่น ประเพณีลอยกระทง การใช้เรือพาย การแข่งเรือ ฯลฯ ซึ่งสมควรมีการอนุรักษ์กิจกรรมที่ยังคงเหลืออยู่ให้คงอยู่ต่อไป และรื้อฟื้นกิจกรรมที่สูญหายไปให้กลับคืนมา ทั้งนี้การรื้อฟื้นกิจกรรมทางน้ำจะต้องทำไปพร้อมกับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมคลองอัมพวา การสร้างประตูน้ำคลองอัมพวาจะมีส่วนสนับสนุนให้สามารถจัดกิจกรรมทางน้ำในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้ กรณีไม่มีการสร้างประตูน้ำ ควรจัดทำปฏิทินกิจกรรมต่างๆ ในรอบปีให้เหมาะสมโดยเน้นช่วงเวลาที่มีย่านน้ำในคลองมากพอ ทั้งนี้การอนุรักษ์และฟื้นฟูกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น สมควรดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนโรงเรียน วัด และชุมชน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ทั้งที่มีอยู่เดิมและกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชน
- จัดทำปฏิทินกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีในรอบปี และประชาสัมพันธ์เผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ
- จัดทำโครงการสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ให้เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
- จัดกิจกรรมทางน้ำร่วมกันระหว่างชุมชนและกลุ่มต่างๆ
- รื้อฟื้นกิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีที่สูญหายหรือเสื่อมโทรม เช่น วิถีชีวิตริมน้ำ การค้าขายริมน้ำ การใช้เรือพาย การให้บริการเรือพายพานักท่องเที่ยวชมชุมชนริมน้ำและตลาดน้ำ
- สนับสนุนการให้บริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์หรือเกสต์เฮาส์ ที่รักษาเอกลักษณ์ของชุมชนริมน้ำคลองอัมพวา เน้นอัตลักษณ์วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นและการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

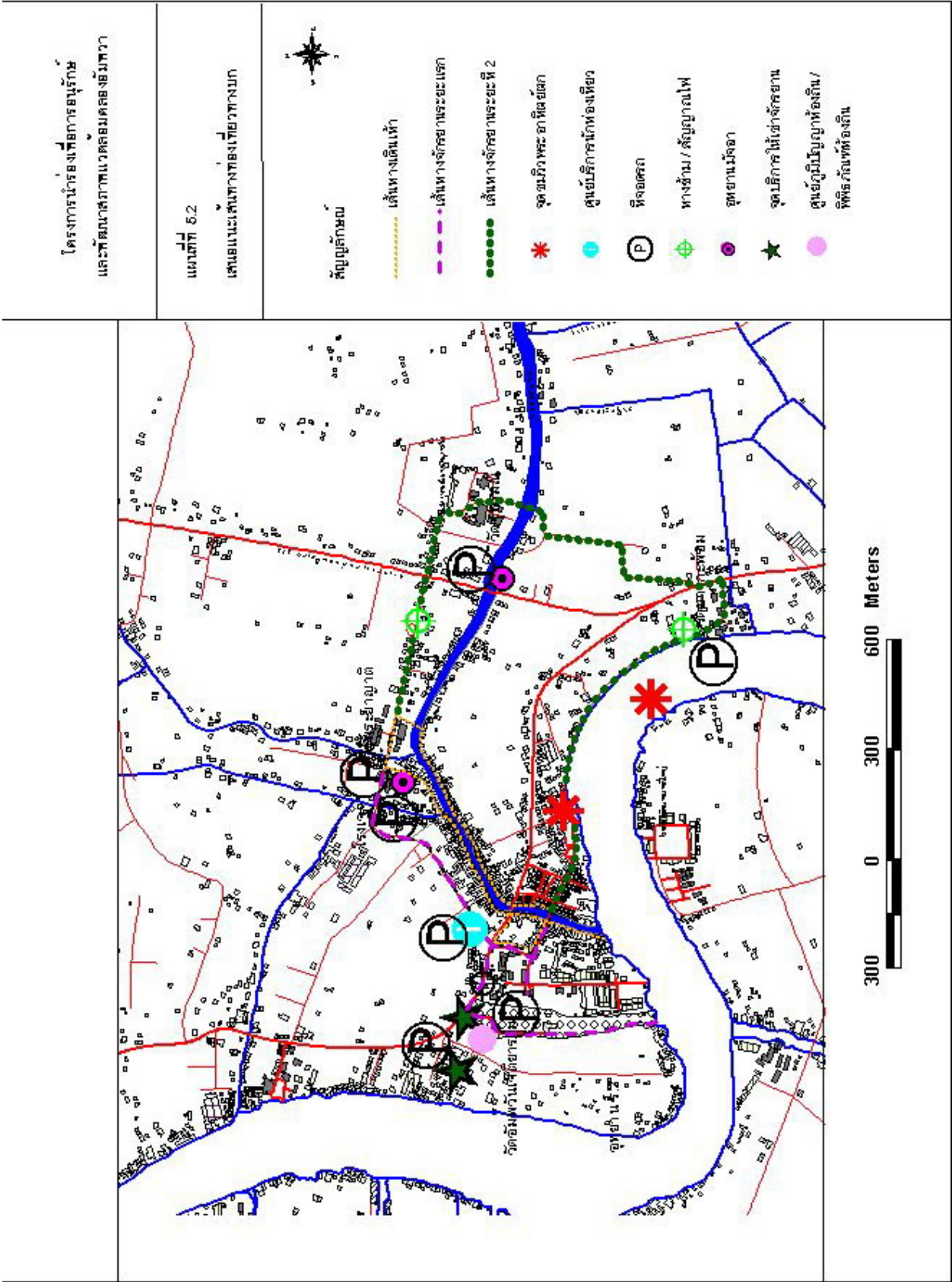
แผนภูมิที่ 5.3 แสดงวิถีชีวิต กิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีทางน้ำที่ควรอนุรักษ์และฟื้นฟู

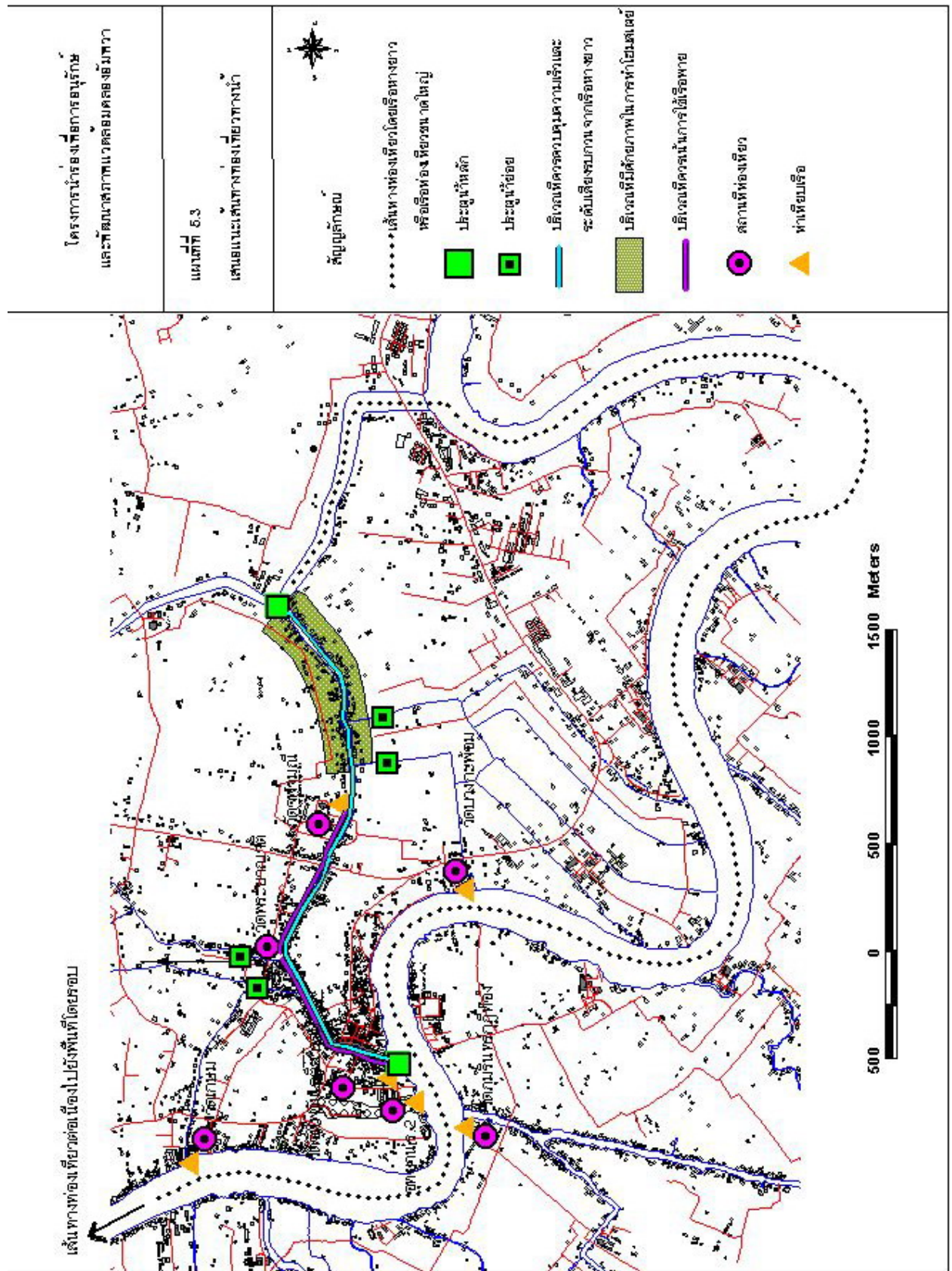
5.2.1.6 การจัดเส้นทางท่องเที่ยวและระบบสัญจร

ปัจจุบันยังไม่มี การจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถสื่อความหมายและสร้างความเข้าใจให้นักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งในชุมชนและบริเวณโดยรอบชุมชนคลองอัมพวาถูกนักท่องเที่ยวละเลย ประสบการณ์การท่องเที่ยวและความประทับใจที่ได้รับจึงไม่เต็มที่ ขณะเดียวกันก็ไม่มี การจัดระเบียบและระบบการสัญจรที่เหมาะสม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยว โดยการเดินเท้าและจักรยาน ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวทางน้ำในคลองอัมพวาก็มีอุปสรรคจากระดับน้ำที่ลดลงเกือบแห้งขอดคลองในฤดูแล้ง ทำให้การสัญจรทางเรือมีอุปสรรคและไม่สามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ เพราะขาดบรรยากาศของชุมชนริมน้ำที่ควรมีน้ำเจิ่งนอง นอกจากนี้การใช้เรือหางยาวในการสัญจรในคลองยังส่งเสียงรบกวนผู้ที่อาศัยอยู่สองฝั่งคลอง และคลื่นจากเรือหางยาวยังทำให้เกิดการกัดเซาะและพังทลายของตลิ่ง การจัดเส้นทางท่องเที่ยวและระบบสัญจรที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งควรดำเนินการดังนี้

- จัดทำป้ายชี้ทางและสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่เข้าใจง่าย ติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสม โดยออกแบบให้มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
- จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางบก โดยผสมผสานการท่องเที่ยวแบบเดินเท้าและการใช้จักรยานในบริเวณชุมชนริมน้ำและพื้นที่โดยรอบ เน้นเส้นทางท่องเที่ยวแบบวงบรรจบ (Loop)
- ปรับปรุงและติดตั้งเครื่องหมายจราจรและไฟสัญญาณจราจรในบริเวณจุดตัดถนนและทางข้ามสำคัญในชุมชน
- จัดทำทางจักรยาน (Bike lane) ในบริเวณที่กำหนดให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยวโดยจักรยาน

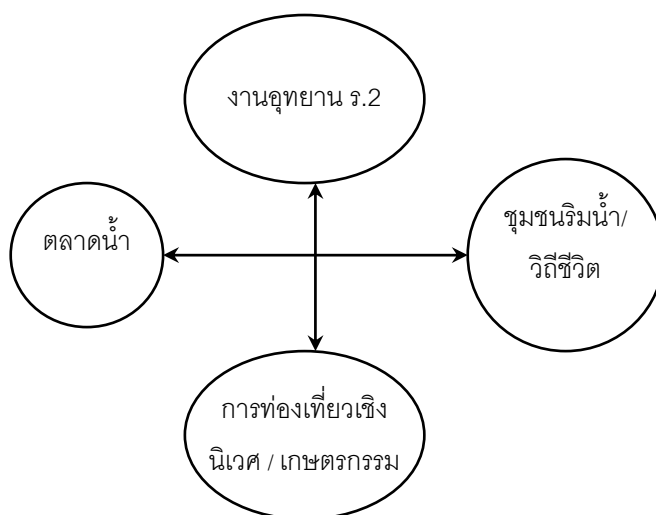
- จัดเตรียมและปรับปรุงพื้นที่จลกรบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลัก
- จัดทำโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ โดยผสมผสานการใช้เรือพายกับเรือหางยาวและเรือนำเที่ยวขนาดใหญ่ในบางส่วนของคลองและแม่น้ำแม่กลอง เน้นการใช้เรือพายในคลองอัมพวาช่วงปากคลองถึงวัดพระยาญาติ และต่อเนื่องไปจนถึงวัดจุฬามณีในกรณีที่มีการสร้างประตูน้ำคลองอัมพวา พร้อมทั้งกำหนดจุดแวะตามแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในเส้นทาง
- จัดระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ การตรวจสอบสภาพเรือนำเที่ยว การจัดให้มีเสื้อชูชีพ และอุปกรณ์ช่วยชีวิตให้ได้มาตรฐาน
- ควบคุมและจัดระเบียบการเดินเรือ กรณีที่มีการสร้างประตูน้ำคลองอัมพวา ควรใช้เรือพายเป็นหลักภายในเขตประตูน้ำ บริเวณนอกเขตประตูน้ำจึงใช้เรือหางยาวหรือเรือนำเที่ยวขนาดใหญ่ เพื่อลดปัญหาคลื่นและเสียงดังรบกวน กรณีที่ไม่มีการจัดสร้างประตูน้ำ ควรควบคุมความเร็วของเรือในคลองอัมพวาให้เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบจากคลื่น และบังคับให้เรือหางยาวทุกลำที่วิ่งในคลองอัมพวาติดตั้งท่อกรองเสียงเพื่อลดเสียงรบกวน
- จัดระเบียบเกี่ยวกับคิวเรือที่ให้บริการนักท่องเที่ยว และกำหนดอัตราค่าบริการให้เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน เพื่อป้องกันการเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- ปรับปรุงท่าเทียบเรือบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักให้ปลอดภัยได้มาตรฐาน

5.2.1.7 การจัดงานเทศกาลวัฒนธรรมอัมพวา

การจัดงานเทศกาลวัฒนธรรมอัมพวา มีวัตถุประสงค์เพื่อโปรโมตการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเผยแพร่เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของอัมพวา ภายในงานควรเน้นกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของท้องถิ่น ชุมชนริมน้ำ และตลาดน้ำ เพื่อสร้างภาพพจน์และความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ในกรณีที่มีการสร้างประตูน้ำคลองอัมพวา อาจจัดงานในช่วงเวลาที่ต่อเนื่องกับงานอุทยานรัชกาลที่ 2 ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ส่วนหนึ่งอยู่แล้ว ในกรณีที่ไม่มีการสร้างประตูน้ำ ควรจัดงานในช่วงฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อากาศดี และมีน้ำเจิ่งนอง สามารถจัดกิจกรรมทางน้ำได้สะดวก นอกจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแล้ว ควรจัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในงานด้วย เพื่อโปรโมตการท่องเที่ยวโดยรวมของอัมพวา

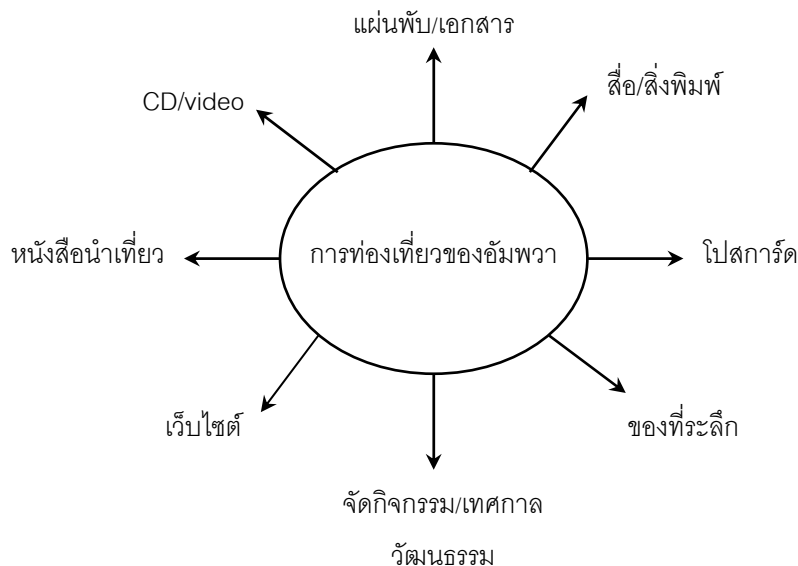

แผนภูมิที่ 5.4 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาจโปรโมตร่วมกันในงานเทศกาลวัฒนธรรมอัมพวา

5.2.1.8 การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของอัมพวา

ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญด้านประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และการเกษตรกรรม ที่มีเอกลักษณ์และน่าสนใจของอัมพวาในทุกระดับ โดยร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดสมุทรสงคราม เครือข่ายและกลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น จัดทำแผ่นพับ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ ของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์และลิขสิทธิ์เฉพาะของอัมพวาซึ่งพัฒนาจากผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น หัตถกรรมจากก้านมะพร้าว และกะลามะพร้าว การจักสานต่างๆ การทำเซรามิก ฯลฯ ควรจัดทำเว็บไซต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษแนะนำการท่องเที่ยวของอัมพวา ที่สำคัญที่สุด ควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่และชักชวนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลการท่องเที่ยวของอัมพวา ควรเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของชุมชนริมน้ำที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว วิถีชีวิตริมน้ำ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่สมบูรณ์ สวนผลไม้ที่อุดมสมบูรณ์ และประเพณีวัฒนธรรมไทย (ดนตรีไทย หุ่นกระบอก ฯลฯ) รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีครบ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานกันได้อย่างลงตัวตามความต้องการของลูกค้ากลุ่มต่างๆ

แผนภูมิที่ 5.5 แสดงแนวทางการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของอัมพวา